

לדיראון עולם

קיללת הנקמה של עמנו היא: ימח שמו וזכרו. זהו מעין משפט-מוות לגנפש, שהרי בזכר הדורות חיה נשמתו של בן-תמותה. אולם הדין שלנו אינו עדיין דינם של העמים האחרים, של העולם, של האנושות. מה מועיל, אם אנו דנים את שמו ואת זכרו של האיש למחיקה, והוא נחשב לגיבור, בן אל-מוות, אצל בני עמו ולפעמים בעולם כולו? לכן רגילים אנו מיום לכתנו בגולה להוקיע את מעשיו של אותו גיבור, בן האל-מוות, — לדיראון עולם. הנה הצלבנים — הם היו נחשבים לגדולים וקדושים, אלמלא סיפורינו על דם אנשים, נשים וטף ששפכו מבני עמנו אע"פ שלא בידינו היה הקבר הקדוש; הנה טורקומאדה, כקדוש וגיבור היה נערץ הכומר הזה, אלמלא סיפורינו על מעלליו כיוצר האינקביזיציה ומנהיגה הראשי, או בזהדאן חמי-לניצקי — שמו היה מהולל לעד כגיבור לאומי, ותנועת ההתקוממות, שעמד בראשה, היתה נודעת לשם ולתהילה כתנועת עם מדוכא, שנקם את נקמתו במדכאיו, אלמלא בא מחבר "יון מצולה" והעמיד בשמנו את העולם כולו על אכזריותו כלפי יהודים חפים מפשע, שלא דכאו, אלא התענו תחת עול אותם הנוגשים, ואנו יכולים להביא דוגמאות כאלה כהנה וכהנה. לא כתר אחד של תהילת נצח הפלנו מראשיהם של אנשי-שם וגילינו את פרצופם האמתי לדיראון עולם. כתב-ההאשמה של ההיסטוריה היהודית שלנו ופסקי-דיניה. הרי הם תמיד מאומתים ומיוסדים, כי קשה להכחיש את נהרי נחלי הדם, הצועקים עד לב השמים, קשה להצדיק את תעלולי התופת, שנגרמו לעם משולל כל אפשרות להגנתו, לעם העומד מבודד ומיותם בתוך משפחת העמים, הטורפים, הרוצחים והמתעללים, ובחלקם המסתכלים מהצד ורוחצים בניקיון כפיהם.

אכן זוהי נקמתנו, נקמת עם-נצח, שדרכו בעולם מוצפה דם ועליה נערמות ערמות של רצוחים, מרוטשים ומרוסקים. אין בנו הכוח למחות את שמם ואת זכרם של גיבורי המשטמה לעם עולם ושופכי דם ילדיו וזקניו, אולם כוחו של עם נודד, המשמש קרבן-חסאת לעמי התרבות, מספיק כדי להוקיע לדיראון עולם את ההופכים את צלם האלהים שבאדם למיפלצת, שלא עלתה בדמיונו של

שום איש ממספרי אגדות האימים, אף של אלה שציירו את מוראי הגיהנום ויום הדין האחרון בלהט קינאתם לאלהיהם ושנאתם לחוטאים.
לדיראון עולם.

*

דברי ימי העמים עקובים הם מדם־נקיים. ידוע ידעו טבח של המונים בהסתערות קרב וכיבוש, בעידן רתיחת השינאה, בימי טירוף ואבדן הצלם, אולם עד שבאו הנאצים, לא ידעו מחנות השמדה ובתי־חרושת למוות מה הם. אף אחד מגדולי המרצחים שבהיסטוריה, מיום שהתחיל האדם רושם את קורותיו, לא הגיע לידי תכנית מחושבת של טבח מאורגן וממוכן של רבבות בני־אדם מדי יום ביומו במשך ארבע שנים רצופות. לא מיספר הקרבנות, שהגיע למיליונים, לא עצם ההשמדה מפלה את מעלליהם של היטלר ועבדיו לדיראון עולם, אלא התכנית, הערוכה מתוך שימוש בהישגים של מדעי הטכניקה והפסיכולוגיה וביצועה על־ידי פעולה מאורגנת ושיטתית, על־ידי חינוך האדם לשמש תליין, שיהיה מסוגל לעשות את עבודת הרצח כפועל בבתי מטבחים הגדולים, שלא ירתע מפני בכי ילד ושאלת פעוטים תמימה: למה עושים לנו רע והרי ילדים טובים היינו. אלה הם החידושים שחידשו אנשי היטלר, הנאצים הללו, ששיעבדו את סגולות אומתם הגרמנית למטרת הטבח ההמוני הממוכן.

זהו טיבו החדש של הטבח ההמוני, שערכו הנאצים הגרמנים: תכנית ושיטה מחושבת מראש והתכוננות לביצוען במשך זמן רב, בשעת המלחמה ואולי גם קודם לה. הרי ברור עכשיו, שבמעשי הטבח לא היה מקום לאימפרוביזציה כל שהיא. הכל היה מחושב מראש, מתוכן ומוכן. מן הפעולה הראשונה בהקמת המחנות, בסידור המכונות ותאי הגאזים והמשרפות, בחינוך המבצעים והכשרתם לפעולותיהם, באירגון גדודי ס.ס. וגדודי עזר מיוחדים מקרב העמים, שנצטרפו לנאצים, ועד עיבוד הוראות וקביעת תקנות למחנות ולתהליך ההשמדה. ועדות מומחים מגדולי הטכניקה, פרופיסורים לפסיכולוגיה, רופאים וחכמי תורת הארגון ישבו בודאי במשך חדשים רבים על מדוכת ההשמדה של מיליונים. הם ביקשו דרכים למנוע סכנת התקור־ממות מיואשת מצד הקרבנות ואף התמרדות של תלינים, שתמאס עליהם עבודתם המתועבת. לא קלה היתה העבודה, שהוטלה על ועדות המומחים הללו, ולא שכיחה היתה, אולם נעשתה בשלמות גרמ-

נית לתפארתו של הפאטערלאנד והפיהרער (אל נחלל את המלים העבריות ואל נאנסן לשמש ביטוי למושגים גרמניים-נאציים אלה), לדיראון עולם!

אין ספק בדבר, שהכל געשה לפי הוראות מפורטות, לפי פקודות, שעובדו ונוסחו מראש. כל לאגער-פיהרער, כל בלאקפיהרער וכו' וכו' למד היטב, היטב מה עליו לעשות, איך לנהוג במקרים שונים של חיי המחנות, איך לקבל את המישלוחים, איך להמם ולהדהים את המגורשים, שיאבדו עשתונותיהם, איך להבדיל בין נדונים למוות לבין אלה שיתנוונו וימותו. מתוך עבודה מפרכת, מתוך רעב ומחלות, וביחוד מתוך מכות ועינויים וענשים. המבצעים ידעו ידיעה ברורה, שצריך לרמות ולהשלות את האנשים ולא רק להטיל עליהם אימה. הם היטיבו לדעת, שצריך לעקור מהם כל רגש אנושי של כבוד, כדי שישאר רק האינסטינקט הגס, המצוה להיות בכל מחיר, לחיות ויהי מה. הם ידעו איך הופכים את האסורים לאויבים זה לזה, כשכל אחד צריך לדאוג לעצמו ולבזו לעזרה הדדית, הדורשת קרבנות. הם למדו לחלק את המזונות כך, שיחסר תמיד בשביל כל הרעבים ושכל אחד מאלה יהיה מוכן לדרוס את חברו בגלל כף מרק ופת לחם. הם קיבלו ממוריהם ומדריכיהם תורה שלמה איך לנהל מחנות השמדה ליהודים בלבד, ליהודים כשהם מעורבים בגויים, לגויי אירופה בלבד ולעמים שונים בתוכם. בגיהינום זה שהם יצרו וקראוהו בשם "מחנות הסגר" היו מדורות, מדורות, דרגות, דרגות, ולמדור התחתון, האחרון הוכנסו היהודים. לאסירים הורו להקים שלטון עצמי בכל מחנה, מנגנון של שלטון אסירים באסירים, כדי שאלה ייהפכו לנוגשים באחיהם ומעזים וישמשו מקלות זעם בידי הגרמנים. הכל, הכל נקבע מראש לפרטי פרטיו. ליזמה אישית של שליטי המחנות נשאר, לאמיתו של דבר, כר צר למעשים סדיסטיים מיוחדים, לפי כושר דמיונו של כל אחד ועוז רצונו להפיג את זעמו האפל, לטבע בדם את מרירות חיי-המחנות, את הפחד מפני המתים המתהלכים עוד ואלה שניקברו ואדמת קבריהם זעה. שליטי המחנות הוסיפו מיקצת משלהם, כדי להגדיל את האימה החשיכה, לשבור את האנשים, להפכם לרמש הרומש על הארץ, שאפשר לדרוס עליו בלי מזרא ופחד, אף לשם בילוי הזמן וגירוש היתושים המכרסמים את המוח ואת הלב.

שליטי המחנות חדלו להיות גם הם בני אדם. הוסר מעליהם צלם אלהים. לאסירים אבד הצלם רק לזמן עינוייהם והשפלתם, זיק

אנושיותם דעך תחת ערמות רפש העינויים וטיט ההשפלה. אולם יש והזיק התלהט פתאום והיה ללהבה גדולה אף במחנות. בה בשעה לא היתה לשליטי המחנות שום תקוה לשוב ולהיות בני אדם.

איכה רימו ואיכה השלו את היהודים, אסירי המחנות! איכה רצו המעזנים, הקרבנות האלו, להאמין לכל הבטחה, לכל מלה טובה! המעזנים לא יכלו להאמין, שחלום בלהות זה, שיצרו הגרמנים הנאצים בצורת מחנות השמדה, מציאות היא, כשם שמציאות היא השמש הזורחת, צחוקו של ילד, נשיקה של אם. הם לא יכלו לתאר לעצמם, שחיהם הבלתי-אנושיים במחנה הם המציאות, וחיהם הקודמים על כל היקר שבהם אינם אלא חלום שנגזר בפני ביעותי ימיהם ולילותיהם במחנה. כשאמרו להם, שהם מוסעים לעבודה; והם הוסעו בצפיפות איומה בקרונות-המוות, שבהם עשו את צרכיהם בו במקום והתנוולו, האמינו. כשהוציאו מן הקרונות, כשציוו עליהם לפשוט בגדיהם לפי קצב מטורף והריצום מתוך מכות ויריות בלי שיכלו לעמוד לרגע ולחשוב ולהרגיש, והביאו לפני בנינים ועליהם כתובת "בתי מרחץ מיוחדים" והממונה על הטבח נאם לפניהם שהם יוכנסו רק לשם חיטוי ורחיצה — האמינו ויש אפילו שמחאו כף. האמינו בכל דברי ההרגעה וההבטחה, משום שלא עצרו כח להאמין במציאות — התופת.

ואם הקרבנות, שעמדו על סף מדור ההשמדה, כך, אלה, שהש-אירו אותם לחיים לשם ניצול כחותיהם, אלה שחיכו לתורם, וביחוד אלה, שנימצאו מחוץ לשלטונה של המיפלצת הנאצית, על אחת כמה וכמה! אי-אמונה זו הפכה לאמונה, שכבלה את הידים, שיתקה את הרצון ומנעה פעולות יאוש. לא עודדה את הרוח, לא! כפתה את ההסתגלות לתנאים האיומים ביותר, המבזים והמשפילים וממיתים את הנשמה בכל דקה לשם שמירה על החיים הנבזים, הגרועים ממוות מהנך תקוה שמא ברגע האחרון יתרחש הנס.

וכך גם אלה מבחוק, אלה שרצו להושיט עזרה, להציל, לא אשכח אותו רגע בישיבת מנהיגי התנועה, שבו הצביעו נגד הדרישה מממ-שלת ארצות הברית, שיופצצו בתי-החרושת למוות, המשרפות ותאי הגאזים במחנה אושווינצ'ים. לא נמצא רוב באותו רגע להצעה זו משום חשש, שמא תפגענה ההפצצות גם ביהודים, והרי עד הרגע האחרון יש לקוות שיתרחש נס. אמנם לאחר זמן נידרשה הדרישה, אולם נידחתה ע"י אלה, שביכלתם היה להוציאה אל הפועל. הם לא

הגשימוה מתוך חשבות של להם, שהיו בודאי מכריעים, ולהצלת מאות אלפי יהודים לא היה בהם מקום. תשובתם הרשמית היתה, שיש לתוס על היהודים, שייפגעו גם הם בהפצצות, ומלבד זאת אין אפשרות לעשות את הדבר...

אמונה, תקווה ואשליות — מה רבו קרבנותיהן באותן שנות הטבח ההמוני והרחמים הרבים, שגרמו להפקרת מיליונים...

*

יש וקבוצות האסירים הלכו לקראת המוות ושירה בפיהם. "עוד לא אבדה", או ה"אינטרנאציונאל", אלה היו במחנות ההשמדה השירים, שבהם ליוו הקרבנות בעצמם את דרכם האחרונה. אלה היו עפ"י רוב אסירי המחנות ולא אלה, שהובאו בקרונות המוות ושהורצו ישר אל תאי הגאזים. את האסירים אי-אפשר היה לרמות. הם ניבחרו למוות במיונים (סלקציות) משום תשישות כוחותיהם או גילם, או מינם, והיה ברור שכל הטורח לרמות ולהשלוח אותם יהיה לשוא. ויש שהיו הללו מחכים לגורלם במשך שעות וימים. ואף-על-פי כן לא עלה על לבם ברוב המקרים, שאפשר להתפרץ מתוך יאוש, שאין כבר מה להפסיד ויש להכביד לפחות על המרצחים את מלאכתם, יש להכריחם, שישלמו גם הם מחיר כל שהוא בעד הטבח. ולא רק מת-שישות הכוח ואדישות מקפיאה את הדם ומשתקת את האברים ואת הרצון, אלא מתוך איזה רגש מוזר שתקפם, שהוציאם עוד לפני מותם מכלל החיים: כלום כדאי הדבר? אולי הליכה למוות מתוך דומיה כבדה בראש מורם, או מתוך שירה אחרונה, יש בה מן ההוד של פרישה מן החיים, המוטמאים והולכים ע"י המפלצת הגרמנית הנא-צית? בעולם שאלה שולטים בו, בעולם שהוקמה בו תעשיית המוות, — למה החיים?

ודאי שלא-נאמרו הדברים האלה אף פעם, אולם יש וקריאות להתפרצות מיואשת ניתקלו בחומת דומיה של בוז, לא רצו אף לש-מוע; כי למה לחלל את דומית המוות בשאון התפרצות מיואשת, שסופה אותו המוות?...

אלה, ששיחק להם גורלם והם נישארו חיים במחנה במשך חד-שים ואפילו שנים הם יכלו עוד לחשוב על בריחה, הם עצרו עוד כוח להכין תוך כדי סיכון נפשם את הבריחות, שרובן ככולן ניגמרו בת-פיסת הבורחים והמתתם. אולם רק לעתים רחוקות מאוד עלה על דעתם, שאפשר להתכונן להתקוממות, שיש להתמרד, ושזוהי גם הד-

רך היחידה להצלת כבודם האנושי ואולי גם חייהם. כלום אפשרי היה דבר זה בתוך מחנה של יהודים מארצות שונות, דוברי לשונות שונות, בעלי הרגלים שונים, במחנה שאחד עויין את השני, שאיש האשים את חברו בשאיפה להיבנות מהורבנו על-ידי עזרה לגרמנים בנגישות? כך האשימו יהודי פולין את יהודי סלובקיה וגרמניה, יהודי צרפת, הולאנד ויוון את יהודי פולין וחוזר חלילה. במחנה לא היה אף איש, שיוכל לרכז סביבו את הקהל המנומר ולהפית בו רוח חיים, כי אילו היה מופיע איש כזה, לא היה גישאר בחיים אף שעה קלה. ואם פרצו התקוממויות בטרבלינקה ובסוביבור, הרי היה זה אחד הנסים המעטים כל כך, שנתרחשו במחנות ההשמדה.

*

חדשים על חדשים, שנים על שנים עבדה תעשית המוות במחנות ההשמדה בקצב שלא נחלש לרגע. אם בתקופה הראשונה, עד שנת 1942, בתקופה הפריהיסטורית כביכול של חלמנו, היו מבצעים את הרצח בשיטה "ביתית", במכוניות משא סגורות ומסוגרות על-ידי הכנסת פסולת הגאז, שניפרש מהמנוע, ואפשר היה לרצוח ביום לכל היותר אלף נפש, הרי בסוף שנת 1942 הגיעו כבר הגרמנים ברצח ההמוני לעשרת אלפים ליום במחנה אחד. ומחנות כאלה היו בפולין בלבד חמשה גדולים ומפורסמים. כך הגדילו את הייצור חכמי הטבח ניקה הגרמנים, בהכניסם מכניזציה ואירגון תעשיתי לתוך מעשי הטבח...

ועולם-התרבות לא האמין בראשונה, לא רצה להאמין, ואחר כך, כשאי-אפשר היה להתעלם מהעובדות, הצועקות עד לב השמים, — שתק. המעצמות, שניהלו מלחמה על צדק ויושר, לא יכלו למצוא שום אמצעי ותחבולה, כדי להפסיק את הטבח האיום הזה. ואל יאמרו, שלא רק יהודים ניטבחו והורעלו בגאזים במחנות ההשמדה. ודאי, במחנות ההסגר התענו לא רק יהודים, אלא גם מכל עמי אירופה, ששועבדו ע"י הנאצים. גם הם נירצחו ומתו והתנוונו בהמוניהם. אולם מהם לא נשלחו לתאי הגאזים באופן שיטתי, מלבד שבויים רוסיים בפרק זמן ידוע. מהם לא ניטבחו כל הילדים עד גיל שתים-עשרה והרוב הגדול של בני גיל גבוה יותר. רובם של העצורים מהעמים השונים הוכנסו למחנות ההסגר בגלל פשעים מדיניים, בגלל התנגדותם לשלטון, בגלל השתתפותם במחתרת. היהודים נחשבו כוֹלם, על זקניהם, נשיהם וילדיהם, לפושעים מדיניים, המהווים סכנה

לאימפריה הגרמנית הנאצית. וכאמור, היהודים נימצאו בתופת של המחנות במדור התחתון שבתחתונים וכולם המוות היה צפוי להם. המעצמות הדימוקראטיות לא שמו לב לכל זה. אפילו בשנת 1944, כשידם היתה כבר על העליונה, היו נישלחים במשך חדשים מהונגריה לאושוויינצ'ים עשרות אלפים יהודים יום יום להשמדה, ואפילו אז לא נעשה אף צעד רציני אחד להצלתם. יש לציין רק את דרישתו הנימרצת של רוזבלט המנוח משליט הונגריה והתראתו, שיצווה לפוצץ את בודאפשט. איום זה הציל את יהודי בודאפשט מהישלח לאושוויינצ'ים. על דחיית ההצעה להפציץ את בתי החרושת למוות ולהחריבם, כבר נזכר לעיל. כאות קלון תישאר לנצח העובדה, שאף משרפה אחת, אף מחנה-השמדה אחד לא נהרס על-ידי המפציצים האדירים של המעצמות, על-ידי מיבצריהן המעופפים של ארצות הברית באמריקה, ודוקא על-יד אושוויינצ'ים הופצץ בית-חרושת לנפט סינטטי, שבו עבדו יהודים, אולם בבית-החרושת למוות לא פגעו, מתוך רחמים רבים על היהודים האסירים...

בתשובה על דרישותינו ניחמו אותנו בעונש, שייענשו מנהיגי הנאצים, ואמנם ניתלו המנהיגים, שלא איבדו את עצמם לדעת. כלום יוכל עונש זה ליחשב לגמול בעד טבח מיליונים, כלום יוכל לבוא במקום העזרה שלא ניתנה, במקום אפשרויות הצלה שלא נוצלו בשעתן? כלום לנחמה ייחשבו בשעה שדרכי הצלתם של השרידים, שניצלו בנס, סגורות ומסוגרות הן?

*

לדברי ימינו נוספו עוד פרקים על שפיכת דמנו, עינויים והתעללות שטנית בנו. עקדת העם היהודי נמשכת, היא לבשה ממדים שלא היו כמותם אף בתקופות האיומות ביותר של דברי ימינו. עומדים לנו על קברות מיליונים של אחים, הורים, נשים וילדים שלנו. כאודים מוצלים מאש התופת מסתובבים באירופה רבבות מאחינו, שהיו במחנות ההשמדה וניצלו ויצאו כאילו לעולם התוהו. לעג לנו גורלנו המר והצימחר וניכבלו זרועותינו הפתוחות, שהיו מוכנות לקבלם ולהשרישם במולדת — בלי בירורים וטיהורים. כי אין מבררים בין אלה, שזכו לחזור מהגיהנום, מקיברות אחים.

על קיברות מיליונים אין מקום לויכוחים, לנאומי האשמה והצדקה. על קיברות מיליונים מעונים וטבוחים עומדים דום, בלב מתכווץ ושותת דם, ושבועת אלם על השפתים, לא לנוח ולא להרגע

בהאבקות זו, שהתחילה מיד לאחר שפסקה המלחמה ושלא תיפסק עד
שייפתחו שערי המולדת החפשית לפני מאות האלפים, שניצלו בנס,
לפני שארית עמנו ביבשת אירופה!

לאתרון, בחודש תשרי תש"ז.

יצחק גרינבוים